

Advies en
ondersteuning
(op maat) nodig?
**Word ook
lid!**

Basisinformatie medezeggenschap

De komst van een nieuwe Wet medezeggenschap
cliënten zorginstellingen

www.loc.nl

loc
Cliëntenraden

Uitgave juni 2019

Advies en
ondersteuning
(op maat) nodig?
**Word ook
lid!**

LOC is een netwerk van mensen die betrokken zijn bij de zorg.
We willen dat elk mens een waardevol leven kan leiden. Ook als die
zorg nodig heeft. We hebben dat verwoord in een visie: 'waardevolle zorg'.
Die vind je op www.loc.nl, net als de mogelijkheden om je aan LOC te verbinden.
Zo kun je bijvoorbeeld lid, vriend, ambassadeur of vrijwilliger worden.

www.loc.nl / www.clientenraad.nl

Inhoud

Wettelijke basis medezeggenschap

1. Het werk van de cliëntenraad	6
2. Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen 2018 in het kort	7
Recht op (begrijpelijke) informatie	11
Adviesrecht	12
Instemmingsrecht	13
3. Overzicht van verschillen	14
Adviesrechten	14
Instemmingsrechten versus verzwamd adviesrechten	16
4. Procedure advies Wmcz 2018 en huidige Wmcz	18
5. Stappenplan medezeggenschapsregeling	22

Verdere informatie bij het werk van de cliëntenraad

6. 10 tips voor starters in de cliëntenraad	24
7. Participatieladder	27
8. InContactStaan	28
9. Het werken met een werkplan	30
10. Ondersteuning cliëntenraad	32
11. Aanbod LOC ondersteuning	35
12. Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen 2018	36

Basisinformatie medezeggenschap

Voor je ligt de basisinformatie medezeggenschap. LOC geeft al ruim 40 jaar voorlichting aan cliëntenraden over medezeggenschap. Cliëntenraden geven aan dat het prettig is om een naslagwerk te hebben met basisinformatie voor de dagelijkse praktijk. Dit naslagwerk biedt deze basisinformatie in twee delen.

Dit deel gaat over de nieuwe Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen (Wmcz 2018) en geeft algemene achtergrondinformatie voor het werk van de cliëntenraad. Er is een toelichting op de nieuwe wet. En een overzicht van de wijzigingen van de Wmcz 2018 ten opzichte van de huidige wet. Verder vind je in dit deel algemene informatie over het werk van de cliëntenraad, onder andere over ondersteuning van de cliëntenraad, over contact met de achterban en het werkplan van de cliëntenraad.

Het deel aan de ommezijde van dit naslagwerk biedt de basisinformatie over de nu geldende wetgeving. De huidige Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen. En de adviesrechten en adviesprocedures die daarbij horen. Draai daarvoor deze brochure om.

We hopen dat je met dit naslagwerk je voordeel kunt doen tijdens je werkzaamheden.

Veel leesplezier.

Voor al je vragen kun je terecht bij de Vraagbaak van LOC

Deze is telefonisch bereikbaar van maandag t/m vrijdag van 9:00 tot 17:00 uur op (030) 284 32 00.
Je kunt ook mailen naar vraagbaak@loc.nl.

LOC wil vanuit de visie waardevolle zorg dat mensen die zorg nodig hebben daarover kunnen meepraten en meebeslissen. Zonder die betrokkenheid kan zorg niet uitgaan van wat cliënten belangrijk vinden. En dan schiet die haar doel voorbij, namelijk: bijdragen aan een waardevol leven. De cliëntenraad speelt hierin een belangrijke rol. Hij stimuleert dat zorgaanbieders mensen in staat stellen om mee te praten en mee te beslissen over de zorg.

Want dat is waar het bij medezeggenschap over gaat: cliënten die via de medezeggenschap meepraten, meedoen en meebeslissen.

Bij ideale participatie en medezeggenschap zijn de waarden van alle deelnemers op elkaar afgestemd. En ook op de doelen van participatie en medezeggenschap van cliënten. We moedigen je daarom aan om te beginnen bij deze waarden en jouw visie op medezeggenschap.

1

Het werk van de cliëntenraad

Visie

Waarom medezeggenschap?

In de zorg is er medezeggenschap omdat mensen die zorg krijgen het vaak moeilijk vinden om aan te geven wat zij willen of wanneer ze dat wel kunnen hiervoor geen of onvoldoende gehoor vinden. Een cliëntenraad is er om deze mensen een stem te geven en op te komen voor hun belangen. Ook draagt medezeggenschap bij aan betere zorg.

Doel

Wat wil de cliëntenraad bereiken?

De meeste cliëntenraden willen dat mensen die zorg krijgen die zij nodig hebben en willen in een omgeving die hen past. Daar waar dit niet het geval is, zijn verbeteringen nodig.

Welke rol heeft de cliëntenraad?

Clëntenraden hebben verschillende functies en rollen. Zo zijn er:

- ✓ de antenne. Cliëntenraden horen klachten en wensen. Dit kunnen signalen zijn die zij aan de orde kunnen stellen;
- ✓ de adviseur. Cliëntenraden hebben adviesrecht en instemmingsrecht en kunnen gevraagd en ongevraagd adviseren;
- ✓ de waakhond. Cliëntenraden letten erop dat de zorgaanbieder doet, wat hij moet doen en dat hij dit op de juiste manier doet. Dit houdt in dat cliënten de zorg krijgen die is afgesproken en aansluit op wat cliënten willen;
- ✓ de tolk. Cliëntenraden vertalen wensen en behoeften van mensen die zorg krijgen.

In de praktijk zien we dat cliëntenraden verschillend omgaan met hun rollen. Sommige leggen de nadruk op de antennefunctie en ander op de adviseursrol. Dit is vaak afhankelijk van de context waarbinnen cliëntenraden functioneren en de mogelijkheden die deze biedt.

Welke positie heeft de cliëntenraad?

Het is belangrijk dat een cliëntenraad een duidelijke, zichtbare positie heeft in de organisatie. Dat iedereen, cliënten, vertegenwoordigers, medewerkers en management weten dat er een cliëntenraad is en dat ze weten waarvoor de cliëntenraad is en waar hij voor staat.

Wat staat de cliëntenraad te doen?

Op basis van zijn visie, doel, rollen en positie bepaalt een cliëntenraad wat hem te doen staat. Dit is de basis voor het werkplan van de cliëntenraad aangevuld met de plannen van de zorgaanbieder.

2

Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen 2018 in het kort

Algemeen

Sinds 1996 vormt de Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen de wettelijke basis voor medezeggenschap. Vanaf 2008 is gewerkt aan een vernieuwing van deze wet, de Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen 2018 (Wmcz 2018). We bereiden ons nu voor op de veranderingen voor de praktijk wanneer de Wmcz 2018 in werking treedt.

Met de komst van de Wmcz 2018 worden sommige rechten en plichten uitgebreid, in sommige gevallen komen er juist rechten te vervallen. Wat niet verandert met de komst van de Wmcz 2018, is dat medezeggenschap begint bij een visie waar medezeggenschap over moet gaan. Die gaat verder dan alleen de wettelijke basis. De wet biedt nog steeds alle ruimte om 'bovenwettelijke' afspraken te maken. En deze vast te leggen in de medezeggenschapsregeling. De organisatie kan je meer rechten geven dan in de wet staan vastgelegd.

De Wmcz 2018 gaat gelden voor alle zorgaanbieders. Ook voor de jeugdhulp. Er is één uitzondering: de Wmcz 2018 geldt niet voor aanbieders die zorg verlenen op basis van de Wet maatschappelijke ondersteuning.

De Wmcz 2018 maakt een onderscheid tussen de medezeggenschap in drie soorten instellingen.

Het gaat hierbij om:

Instellingen waar mensen langdurig verblijven

Voorbeelden:

- ✓ Instellingen waar mensen langdurig verblijven
- ✓ langdurige zorg in een psychiatrisch ziekenhuis

Instellingen met 24-uurszorg

Voorbeelden:

- ✓ psychiatrische ziekenhuizen
- ✓ algemene ziekenhuizen
- ✓ revalidatiezorg
- ✓ hospice

Ambulante zorg / thuiszorg

Voorbeelden:

- ✓ wijkverpleging
- ✓ dagbehandeling geestelijke gezondheidszorg

De Wmcz 2018 is net als de huidige wet een kaderwet. Dit houdt in dat zorgaanbieder en cliëntenraad invulling geven aan de medezeggenschap en afspraken maken die passen bij de eigen situatie.

Plichten van de zorgaanbieder

Inspiraak

- ✓ Inspiraak organiseren voor cliënten en vertegenwoordigers over zaken die belangrijk zijn voor het dagelijks leven. En vertellen aan cliënten wat hij ermee doet. Alleen in instellingen waar mensen langdurig verblijven.

Instellen cliëntenraad en medezeggenschapsregeling

- ✓ Een (centrale) cliëntenraad instellen. Bij de 24-uurs zorg wanneer er meer dan 10 zorgverleners zijn. In de andere zorg moeten het meer dan 25 zorgverleners zijn. Wanneer het aantal zorgverleners onder de grens komt, kan de zorgaanbieder ervoor kiezen de cliëntenraad te laten bestaan.
- ✓ Een cliëntenraad in iedere locatie instellen voor langdurig verblijf en zorg thuis
- ✓ Een medezeggenschapsregeling opstellen waarin staat:
 - hoeveel leden de cliëntenraad heeft;
 - hoe de leden benoemd worden en ontslagen kunnen worden;
 - wie er lid kunnen worden;
 - zittingsduur (hoe lang iemand in een cliëntenraad kan zitten);
 - verdeling van bevoegdheden tussen de (centrale) cliëntenraden;
 - hoe de cliëntenraad op een begrijpelijke manier geïnformeerd wordt;
 - hoe de cliëntenraad betrokken wordt bij:
 - wijziging van de doelstelling of de grondslag;
 - fusie of duurzame samenwerking;
 - overdracht van de zeggenschap over de zorg of een onderdeel ervan;
 - ingrijpende verbouwing, nieuwbouw of verhuizing;*
 - selectie en benoeming van mensen die leidinggeven aan zorgverlener;*

Cliënten en vertegenwoordigers informeren over de medezeggenschapsregeling

* Alleen in instellingen waar mensen langdurig verblijven

Plichten van de zorgaanbieder en rechten van de cliëntenraad

Plichten zorgaanbieder	Rechten cliëntenraad
Alle informatie geven die de raad nodig heeft op een manier die de raad begrijpt	Alle informatie krijgen die de raad nodig heeft en op een manier die hij begrijpt
Eenmaal per jaar informatie geven over het beleid van het afgelopen jaar en het komend jaar	Eenmaal per jaar informatie krijgen over het beleid van het afgelopen jaar en het komend jaar
Beschikbaar stellen van de voorzieningen die de raad nodig heeft voor zijn werk	Beschikken over de voorzieningen die de raad nodig heeft voor zijn werk
Betalen van de kosten die de raad moet maken om zijn werk te kunnen doen, zoals de kosten voor scholing en ondersteuning	Kosten maken om zijn werk te kunnen doen, zoals de kosten voor scholing en ondersteuning (informatie over ondersteuning staat op pagina 32)
Cliëntenraad helpen bij het ophalen van informatie bij cliënten en vertegenwoordigers	Hulp bij het ophalen van informatie bij cliënten en vertegenwoordigers
Cliëntenraad helpen bij het afleggen van verantwoording	Hulp bij het afleggen van verantwoording aan cliënten en vertegenwoordigers
Cliëntenraad helpen bij werving leden	Hulp bij het werven van leden
Op tijd advies vragen over de onderwerpen die staan in artikel 7	Op tijd een adviesaanvraag krijgen over de onderwerpen die staan in artikel 7
	(Ongevraagd) adviseren over onderwerpen die staan in artikel 7 en alles wat van belang is voor cliënten
Op tijd instemming vragen over de onderwerpen die staan in artikel 8	Op tijd een vraag om instemming krijgen over de onderwerpen die staan in artikel 8
	Ongevraagd (verzwaard) adviseren
Wettelijke procedures voor advies, instemming en ongevraagd verzwaard advies volgen	
	Een zaak voorleggen bij de (Landelijke) Commissie van Vertrouwenslieden en daarna in beroep bij de Ondernemingskamer
	Een melding doen bij de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd
Vastleggen dat de cliëntenraad ten minste één bindende voordracht voor een lid van de raad van toezicht / commissarissen heeft	Bindende voordracht van ten minste één lid van de raad van toezicht / commissarissen
Raad van toezicht / commissarissen overleggen ten minste één keer per jaar	Ten minste één keer per jaar overleggen met de raad van toezicht / commissarissen..
Raad van toezicht / commissarissen informeert de cliëntenraad ten minste één keer per jaar over wat hij heeft gedaan met de inbreng van de cliëntenraad	Tenminste 1x per jaar informatie krijgen van de Raad van toezicht / commissarissen over wat deze heeft gedaan met de inbreng van de cliëntenraad

Rechten van de zorgaanbieder

- ✓ Een cliëntenraad opheffen of laten bestaan als het aantal medewerkers onder de 10 of 25 daalt
- ✓ Een cliëntenraad ontbinden als deze structureel tekort schiet in de belangenbehartiging
- ✓ Een zaak voorleggen aan de (Landelijke) Commissie van Vertrouwenslieden en daarna in beroep bij de Ondernemingskamer.

Plichten van de cliëntenraad

- ✓ Representatief zijn. De cliëntenraad moet weten wat er leeft onder de cliënten en aan hen verantwoording afleggen
- ✓ In staat zijn tot belangenbehartiging
- ✓ Een huishoudelijk reglement hebben
- ✓ Inventariseren van wensen en meningen van cliënten en vertegenwoordigers
- ✓ Informeren van cliënten en vertegenwoordigers over activiteiten en resultaten
- ✓ Het betrekken van de inspraak van cliënten en vertegenwoordigers in de langdurige verblijfszorg
- ✓ Wettelijke procedures voor advies, instemming en ongevraagd verzwaard advies volgen

Rechten van cliënten

Cliënten en vertegenwoordigers hebben inspraak over zaken die belangrijk zijn voor het dagelijks leven. Alleen in instellingen waar mensen langdurig verblijven.

Een groep cliënten of vertegenwoordigers kan de zorgaanbieder en cliëntenraad vragen de raad te ontbinden. Wanneer zorgaanbieder en cliëntenraad hier niet op ingaan, kan de groep naar de (Landelijke) Commissie van Vertrouwenslieden.

Toezicht

De Inspectie voor Gezondheidszorg en Jeugd is belast met het toezicht op de naleving van:

- ✓ inspraak van cliënten en vertegenwoordigers in instellingen waar mensen langdurig verblijven;
- ✓ de instelling van een cliëntenraad;
- ✓ het wel of niet opheffen van een cliëntenraad als dit niet langer nodig is. En dat bij opheffing de cliëntenraad nog drie maanden kan bestaan;
- ✓ het bindend voordrachtsrecht;
- ✓ het instellen van een eigen commissie van vertrouwenslieden of aansluiting bij de (Landelijke) Commissie van Vertrouwenslieden.

Recht op (begrijpelijke) informatie

Cliëntenraden hebben recht op alle informatie die zij nodig hebben voor hun werk. De informatie moet begrijpelijk zijn. Op basis van zijn visie, doel, rollen en positie bepaalt een cliëntenraad wat hij doet. Wil je invulling aan dit recht geven, is het nodig dat de raad weet welke informatie in de organisatie rondgaat. Hiernaar kun je informeren bij de zorgaanbieder. Ook kun je de ondernemingsraad vragen welke informatie deze krijgt. Voor cliëntenraden op locatie is het belangrijk om ook te kijken naar informatie die over de hele organisatie gaat, zoals beleidsplannen waarvan de uitvoering op locatie plaatsvindt.

Vervolgens kun je afspraken maken met de zorgaanbieder welke informatie de raad wil krijgen en wanneer en aangeven wat de raad onder begrijpelijke informatie verstaat.

Adviesrecht

Cliëntenraden hebben adviesrecht over de volgende onderwerpen:

Adviesrecht (artikel 7 lid 1 Wmcz 2018)	Langdurig verblijf	24-uurs zorg	Ambulante zorg / Thuiszorg
Wijziging doelstelling of grondslag	✓	✓	✓
Fusie of duurzame samenwerking	✓	✓	✓
(Gedeeltelijke) overdracht zeggenschap in zorg	✓	✓	✓
(Gedeeltelijke) beëindiging of uitbreiding zorgverlening	✓	✓	✓
Wijziging organisatie van zorgverlening	✓	✓	✓
Profielchets raad van toezicht / commissarissen en raad van bestuur	✓	✓	✓
Vaststelling begroting en jaarrekening	✓	✓	✓
Huisvestingsbeleid, ingrijpende verbouwing, nieuwbouw en verhuizing	✓		
Selectie en benoeming leidinggevenden van zorgverleners	✓		

Cliëntenraden in de geestelijke gezondheidszorg krijgen er op basis van de Wet verplichte ggz nog twee adviesrechten bij:

- ✓ over het beleidsplan over de toepassing van de Wet verplichte ggz;
- ✓ over het aanwijzen van de geneesheer-directeur.

Cliëntenraden in de psychogeriatric en de verstandelijk gehandicaptenzorg krijgen er op basis van de Wet zorg en dwang (Wzd) één adviesrecht bij:

- ✓ over het aanwijzen van de Wzd-functionaris.

Instemmingsrecht

Clëntenraden hebben instemmingsrecht over de volgende onderwerpen:

Instemmingsrecht (artikel 8 lid 1 Wmcz 2018)	Langdurig verblijf	24-uurs zorg	Ambulante zorg / Thuiszorg
Medezeggenschapsregeling	✓	✓	✓
Klachtenregeling	✓	✓	✓
Voor cliënten geldende regelingen	✓	✓	✓
Profielschets klachtenfunctionaris	✓	✓	✓
Procedure zorgplannen	✓	✓	✓
Algemeen beleid: - kwaliteit; - veiligheid; - hygiëne	✓	✓	✓
Toelatings- en ontslagbeleid cliënten	✓	✓	✓
Algemeen beleid: - voeding; - geestelijke verzorging; - recreatie en ontspanning; - maatschappelijke bijstand	✓	✓	
Sociaal plan bij verbouwing, nieuwbouw of verhuizing	✓		
Inrichting ruimtes zorgverlening bij: - verbouwing; - nieuwbouw; - verhuizing	✓		
Selectie en benoeming onafhankelijke ondersteuning cliëntenraad	✓	✓	✓

3

Overzicht van verschillen

Dit overzicht geeft weer hoe de onderwerpen voor advies en instemming in de Wmcz 2018 verschillen ten opzichte van de huidige advies en verzwaard advies onderwerpen. Sommige onderwerpen zijn nieuw, andere worden beperkt of zijn niet meer opgenomen. Van belang is te weten dat cliëntenraden moeten instemmen met het verlies van rechten. Veel cliëntenraden hebben namelijk in hun samenwerkingsovereenkomst met de zorgaanbieder afgesproken dat het intrekken van bovenwettelijke rechten valt onder het verzwaard adviesrecht.

Adviesrechten

Wmcz 2018 (artikel 7 lid 1 Wmzc 2018)	Huidige Wmcz (artikel 3 lid 1, a tot en met h)	Toelichting
Wijziging doelstelling of grondslag	Wijziging doelstelling of grondslag	Deze staan in de statuten van de organisatie
Fusie of duurzame samenwerking	Aangaan van een concentratie zoals beschreven in de Mededingingswet of aangaan/verbreken duurzame samenwerking	Indertijd is het woord fusie in de huidige Wmcz vervangen door het aangaan van een concentratie zoals in de Wmcz 2018 staat. In het wetsvoorstel staat nu weer fusie
Overdracht van de zeggenschap over de zorg of een onderdeel ervan	Overdragen van de zeggenschap	Nieuw is dat het moet gaan over de zeggenschap over de zorg. Andere onderdelen van de zorgaanbieder, zoals vastgoed vallen er niet onder. Nieuw is dat het overdragen van een deel van de zeggenschap over de zorg adviesplichtig is
Gehele of gedeeltelijke beëindiging of uitbreiding van de zorgverlening	Belangrijke inkrimping, uitbreiding of andere wijziging van de werkzaamheden. Algemeen beleid op het gebied van gezondheid	Adviesrecht richt zich in de Wmcz 2018 specifiek op zorgverlening. Vervallen zijn het adviesrecht over de werkzaamheden als geheel en het verzwaard adviesrecht over het algemeen beleid op het gebied van de gezondheid
Belangrijke wijziging in de organisatie van de zorgverlening	Belangrijke wijziging in de organisatie	Het adviesrecht in de Wmcz 2018 beperkt zich tot de organisatie van de zorgverlening. Wijzigingen in andere onderdelen van de organisatie vallen buiten het adviesrecht

Wmcz 2018 (artikel 7 lid 1 Wmzc 2018)	Huidige Wmcz (artikel 3 lid 1, a tot en met h)	Toelichting
Profielschets voor de benoeming van de leden van de raad van toezicht / commissarissen en de raad van bestuur	Benoemen van de hoogste leidinggevendenden van de instelling	Nieuw in de Wmcz 2018 is het adviesrecht over het profiel van de leden van de raad van toezicht. Nu hebben centrale cliëntenraden een adviesrecht bij de benoeming van de raad van bestuur en cliëntenraden bij de benoeming van hun overlegpartner, zoals manager, directeur of locatiehoofd. Het adviesrecht van de cliëntenraden over de benoeming komt in de Wmcz 2018 te vervallen. Ook gaat het adviesrecht over de benoeming verder dan het adviesrecht over een profielschets. Zo kan een (centrale) cliëntenraad nu betrokken zijn bij profiel, werving, selectie en aanstelling.
Vaststelling van begroting en jaarrekening van de instelling	Begroting en jaarrekening	In de Wmcz 2018 staat dat het om de vaststelling gaat. Dit kan een beperking inhouden van het huidige adviesrecht. Ook toegevoegd is het woord instelling
Algemeen huisvestingsbeleid, ingrijpende verbouwing, nieuwbouw of verhuizing in instellingen waar mensen langdurig verblijven	Gehele of een gedeeltelijke opheffing, verhuizing of ingrijpende verbouwing	In de Wmcz 2018 verdwijnt het adviesrecht over de gehele of gedeeltelijke opheffing van de instelling (locatie). Het adviesrecht wordt uitgebreid met huisvestingsbeleid en nieuwbouw. Ook is opgenomen dat het adviesrecht geldt voor instellingen waar mensen wonen. Dit houdt in dat cliëntenraden van instellingen waar mensen opgenomen zijn voor behandeling of waar mensen een ambulante behandeling krijgen geen adviesrecht (meer) hebben bij huisvestingsbeleid, verhuizing en verbouwing
Selectie en benoeming van personen die leiding geven aan zorgverleners van cliënten in een instelling waar cliënten langdurig verblijven	Belasten van leidinggevendenden van een onderdeel van de instelling waar cliënten langdurig verblijven	In de huidige wet hebben cliëntenraden een verzaamd adviesrecht bij leidinggevendenden van onderdelen waar mensen wonen. In de Wmcz 2018 is dit een gewoon adviesrecht. Aangevuld met de bepaling dat in de medezeggenschapsregeling moet staan hoe de cliëntenraad betrokken wordt bij de selectie en benoeming

Cliëntenraden in de geestelijke gezondheidszorg krijgen er op basis van de Wet verplichte ggz nog twee adviesrechten bij:

- ✓ over het beleidsplan over de toepassing van de Wet verplichte ggz;
- ✓ over het aanwijzen van de geneesheer-directeur.

Cliëntenraden in de psychogeriatric en de verstandelijk gehandicaptenzorg krijgen er op basis van de Wet zorg en dwang (Wzd) één adviesrecht bij:

- ✓ over het aanwijzen van de Wzd-functionaris.

Instemmingsrechten versus verzaard adviesrechten

Wmcz 2018 (artikel 8 lid 1 Wmzc 2018)	Huidige Wmcz (artikel 3 lid 1, i tot en met m)	Toelichting
Medezeggenschapsregeling	Instellingsbesluit	In de medezeggenschapsregeling wordt meer geregeld dan in het instellingsbesluit. Dit is dus een uitbreiding. In het instellingsbesluit staat echter ook welke voorzieningen en middelen de cliëntenraad heeft om zijn werk te kunnen doen. Dit valt nu dus onder het verzaard adviesrecht. In de Wmcz 2018 is er een recht op middelen die nodig zijn maar is er geen instemmingsrecht voor geregeld
Klachtenregeling	Klachtenregeling	
Voor cliënten geldende regelingen	Voor cliënten geldende regelingen	
Profiel schets klachtenfunctionaris	Aanwijzen van personen die klachten behandelen	Nieuw in de Wmcz 2018 is het instemmingsrecht over het profiel van de klachtenfunctionaris. Vervallen is het huidige verzaard adviesrecht over degenen die klachten behandelen. Dit zijn in praktijk meestal de leden van de klachtencommissie maar op basis van de Wet kwaliteit, klachten en geschillen zorg kunnen ook medewerkers belast worden met het behandelen van klachten
Procedure voor het opstellen en bespreken van zorgplannen		De huidige wet kent geen verzaard adviesrecht in deze
Algemeen beleid over: - kwaliteit; - veiligheid; - hygiëne	Systematische bewaking, beheersing en verbetering van de kwaliteit. Algemeen beleid over: - veiligheid - hygiëne - gezondheid	Het verzaard adviesrecht over het kwaliteitsstelsel is in de Wmcz 2018 vervangen door een instemmingsrecht over kwaliteit. Dit lijkt een enorme uitbreiding te zijn omdat onder kwaliteit van alles kan vallen. Vervallen in de Wmcz 2018 is het onderwerp gezondheid. Dit wordt deels opgevangen door het adviesrecht over de zorgverlening

Wmcz 2018 (artikel 8 lid 1 Wmzc 2018)	Huidige Wmcz (artikel 3 lid 1, i tot en met m)	Toelichting
Toelatings- en ontslagbeleid	Toelatings- en ontslagbeleid (adviesrecht)	Toelatings- en ontslagbeleid van cliënten gaat van adviesrecht naar instemmingsrecht en is dus een uitbreiding
Algemeen beleid over: - voeding; - geestelijke verzorging; - recreatie en ontspanning; - maatschappelijke bijstand in instellingen met 24-uurs zorg	Algemeen beleid over: - voeding; - geestelijke verzorging; - recreatie en ontspanning; - maatschappelijke bijstand	In de Wmcz 2018 hebben alleen cliëntenraden in instellingen waar mensen opgenomen worden dit instemmingsrecht. Cliëntenraden van ambulante zorg krijgen dit recht niet meer. De wetgever vindt deze onderwerpen voor ambulante cliënten niet zo belangrijk. Ook zouden zij voor de zorgaanbieder onevenredig belastend zijn
Sociaal plan bij: - verbouwing - nieuwbouw - verhuizing in instellingen waar mensen langdurig verblijven	Voor cliënten geldende regeling	Het instemmingsrecht over het sociaal plan geldt alleen in instellingen waar mensen langdurig verblijven. Voor de andere cliëntenraden geldt het instemmingsrecht ook omdat het in feite gaat om een voor cliënten geldende regeling. Dit is immers de grond waarop de cliëntenraden nu een verzwaard adviesrecht hebben over het sociaal plan
Inrichten van ruimtes die gebruikt worden voor de zorgverlening bij: - verbouwing; - nieuwbouw; - verhuizing		Dit is een nieuw onderwerp maar geldt alleen voor cliëntenraden in instellingen waar mensen langdurig verblijven
Onafhankelijke ondersteuning		Dit recht staat niet in de huidige wet

4

Procedure advies Wmcz 2018 en huidige Wmcz

Hieronder worden de procedures voor (ongevraagd) advies, instemming en (ongevraagd) verzwamd advies en ongevraagd advies beschreven. Daarbij wordt ook aangegeven wat de verschillen zijn tussen de Wmcz 2018 en de huidige Wmcz.

Adviesprocedure

De procedure voor gevraagd en ongevraagd advies is dezelfde

	Wmcz 2018 (artikel 7 lid 2 tot en met 5)	Huidige Wmcz (artikel 4 lid 1 en 3)	Toelichting
1	Zorgaanbieder vraagt advies op een tijdstip dat ervoor zorgt dat de cliëntenraad genoeg tijd heeft om zich goed oordeel te kunnen vormen en dat het advies van invloed kan zijn op het te nemen besluit	Zorgaanbieder vraagt advies op een tijdstip dat ervoor zorgt dat het advies van invloed kan zijn op het te nemen besluit	Toegevoegd is dat cliëntenraden de tijd moeten hebben om tot een goed oordeel / advies te kunnen komen
2	De cliëntenraad geeft binnen een redelijke termijn een advies met redenen		In de huidige Wmcz worden aan het adviseren geen eisen gesteld
3	Wil de zorgaanbieder het schriftelijk advies niet volgen, moet hij eerst overleggen met de cliëntenraad	Wil de zorgaanbieder het schriftelijk advies niet volgen, moet hij eerst overleggen met de cliëntenraad	
4	Na een schriftelijk advies, deelt de zorgaanbieder zijn besluit schriftelijk mee. Wanneer hij geheel of gedeeltelijk afwijkt van het advies geeft hij hiervoor de redenen	Na een schriftelijk advies, deelt de zorgaanbieder zijn besluit schriftelijk mee. Wanneer hij geheel of gedeeltelijk afwijkt van het advies geeft hij hiervoor de redenen	

Procedure voor instemming en verzwaard advies

	Wmcz 2018 (artikel 8 lid 2 tot en met 8)	Huidige Wmcz (artikel 4)	Toelichting
1	Zorgaanbieder legt het voorgenomen besluit voor op een tijdstip dat ervoor zorgt dat de cliëntenraad genoeg tijd heeft om zich een goed oordeel te kunnen vormen	Zorgaanbieder vraagt verzwaard advies op een tijdstip dat ervoor zorgt dat het advies van invloed kan zijn op het te nemen besluit	De verandering van invloed naar oordeel kan in de praktijk betekenen dat cliëntenraden pas in het eindstadium van de besluitvorming worden betrokken
2	Wanneer de cliëntenraad niet wil instemmen met het voorgenomen besluit moet hij eerst ten minste eenmaal met de zorgaanbieder overleggen	Wanneer de zorgaanbieder het verzwaard advies niet wil volgen, moet hij eerst met de cliëntenraad overleggen	De eis om overleg te voeren ligt in de Wmcz 2018 bij de cliëntenraad en vindt plaats voordat de raad meedeelt dat hij niet instemt. In de huidige Wmcz vindt het overleg plaats nadat de cliëntenraad zijn verzwaard advies heeft gegeven
3	De cliëntenraad deelt zijn beslissing zo spoedig mogelijk schriftelijk mee. Wanneer hij niet instemt met het voorgenomen besluit geeft hij daar de redenen voor		In de Wmcz 2018 moet de cliëntenraad zo spoedig mogelijk laten weten of hij instemt. Zo snel mogelijk moet zich wel verhouden tot genoeg tijd om je een goed oordeel te vormen. De raad moet de redenen geven wanneer hij niet instemt. In de huidige wet zijn geen eisen voor het verzwaard advies opgenomen
4	Na de beslissing van de cliëntenraad geeft de zorgaanbieder zo snel mogelijk zijn reactie	Na een schriftelijk verzwaard advies deelt de zorgaanbieder zijn besluit schriftelijk mee (alleen mogelijk als hij het verzwaard advies volgt)	In de Wmcz 2018 moet de zorgaanbieder zowel bij het instemmen door de cliëntenraad als het onthouden van instemming reageren
5	Wanneer de cliëntenraad niet heeft ingestemd met een voorgenomen besluit kan de zorgaanbieder de (Landelijke) Commissie van Vertrouwenslieden (LCvV) toestemming vragen om het besluit te nemen	Wanneer de zorgaanbieder een verzwaard advies niet of gedeeltelijk wil volgen, kan hij de LCvV toestemming vragen om het besluit te nemen	Besluitvorming is bij het onthouden van instemming of het niet volgen van het verzwaard advies alleen mogelijk na toestemming van de LCvV

	Wmcz 2018 (artikel 8 lid 2 tot en met 8)	Huidige Wmcz (artikel 4)	Toelichting
6	De LCvV geeft toestemming wanneer: - de beslissing van de cliëntenraad om geen instemming te geven onredelijk is; - het voorgenomen besluit noodzakelijk is om zwaarwegende redenen	De LCvV stelt de zorgaanbieder in het gelijk wanneer hij - rekening heeft gehouden met de betrokken belangen; - en het op grond daarvan redelijk is dat hij het besluit neemt	In de Wmcz 2018 toetst de LCvV op de redelijkheid van het onthouden van de instemming van de cliëntenraad. In de huidige wet toetst de LCvV op de redelijkheid van het voorgenomen besluit
7	Een besluit dat zonder de instemming van de cliëntenraad wordt genomen of zonder toestemming van de LCvV is nietig.	Een besluit dat zonder de instemming van de cliëntenraad wordt genomen of zonder toestemming van de LCvV is nietig.	Een beroep op de nietigheid moet schriftelijk en binnen een maand gedaan worden
8		Na een schriftelijk verzwaard advies deelt de zorgaanbieder zijn besluit schriftelijk mee	In de Wmcz 2018 is de verplichting om het besluit schriftelijk mee te delen niet meer opgenomen

Procedure ongevraagd verzwaard advies

	Wmcz 2018 (artikel 9)	Huidige Wmcz (artikel 3 lid 3 en artikel 4)	Toelichting
1	De cliëntenraad brengt ongevraagd verzwaard advies uit	De cliëntenraad brengt ongevraagd verzwaard advies uit	
2	Wanneer de zorgaanbieder het ongevraagd verzwaard advies niet wil volgen, moet hij eerst met de cliëntenraad overleggen	Wanneer de zorgaanbieder het ongevraagd verzwaard advies niet wil volgen, moet hij eerst met de cliëntenraad overleggen	
3	Wanneer de zorgaanbieder besluit een ongevraagd verzwaard advies niet op te volgen: - kan de cliëntenraad de LCvV vragen om te bepalen dat het advies moet worden uitgevoerd moet worden; - kan de instelling de LCvV vragen het besluit te bevestigen	Wanneer de zorgaanbieder een ongevraagd verzwaard advies niet wil volgen, kan hij de LCvV om toestemming vragen	In de Wmcz 2018 kan de zorgaanbieder besluiten een ongevraagd verzwaard advies niet te volgen. Hij is niet verplicht dit voor te leggen aan de LCvV. Hij kan dit wel doen en de cliëntenraad kan de LCvV ook om een uitspraak vragen
4	De LCvV bepaalt of het redelijk is dat de zorgaanbieder het ongevraagd verzwaard advies niet of gedeeltelijk niet wil volgen. Ook bepaalt zij welk deel van een verzwaard advies uitgevoerd moet worden en wanneer daarmee begonnen moet worden	De LCvV stelt de zorgaanbieder in het gelijk wanneer hij - rekening heeft gehouden met de betrokken belangen; - en het op grond daarvan redelijk is dat hij het besluit neemt	In de Wmcz 2018 is opgenomen dat de LCvV kan bepalen welke delen van een ongevraagd verzwaard advies uitgevoerd moeten worden en wanneer de zorgaanbieder daarmee moet beginnen

5

Stappenplan medezeggenschapsregeling

Medezeggenschapsregeling

Op basis van de Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen 2018 (Wmcz 2018) moeten zorgaanbieders een medezeggenschapsregeling voor de (centrale) cliëntenraden maken. De (centrale) cliëntenraden moeten met deze regeling instemmen*. Het gaat hier om alle lokale en/of centrale cliëntenraden.

Raden kunnen wachten tot de zorgaanbieder met een voorstel komt. Of zij kunnen zelf in actie komen. Hieronder kun je lezen welke stappen cliëntenraden kunnen nemen.

Stap 1

Inventariseren onder de cliëntenraden of zij in deze proactief of afwachtend willen zijn.

Stap 2

De cliëntenraden en de zorgaanbieder maken afspraken over de wijze waarop de medezeggenschapsregeling tot stand komt. Er zijn verschillende mogelijkheden:

- de cliëntenraden komen met een voorstel met of zonder extra ondersteuning;
- de zorgaanbieder komt met een voorstel.
- de cliëntenraden en zorgaanbieder maken samen een voorstel. Met of zonder extra ondersteuning.

Stap 3

Proactieve cliëntenraden bepalen hoe zij over willen gaan tot de invulling van de medezeggenschapsregeling. Dit kan bijvoorbeeld door het instellen van een werkgroep waarin cliëntenraden vertegenwoordigd zijn. Stap 3 kan het beste gemaakt worden via een startbijeenkomst waar alle cliëntenraden aanwezig zijn.

Stap 4

De werkgroep inventariseert bij de cliëntenraden:

- welke bevoegdheden de cliëntenraden nu hebben op basis van de huidige Wmcz;
- hoe de verdeling van bevoegdheden tussen cliëntenraden en centrale cliëntenraad is en of aanpassingen noodzakelijk / wenselijk zijn;
- welke bevoegdheden er op basis van de Wmcz 2018 bij kunnen komen;
- welke bevoegdheden er op basis van de Wmcz 2018 af zouden kunnen gaan;
- welke middelen en voorzieningen de raden hebben en welke zij nodig hebben;
- wat de raden onder begrijpelijke informatie verstaan.

Stap 5

De werkgroep legt de inventarisatie voor aan de cliëntenraden met de vraag wat zij opgenomen willen zien in de medezeggenschapsregeling. Hierbij gaat het onder andere om bevoegdheden, verdeling van bevoegdheden en middelen, zoals scholing en ondersteuning.

* Hieronder valt ook het opheffen van de raad en het verlies van rechten

Stap 6

Op basis van de reacties maakt de werkgroep een concept medezeggenschapsregeling.

Stap 7

De werkgroep legt de concept medezeggenschapsregeling voor aan de cliëntenraden.

Stap 8

Wanneer de cliëntenraden het eens zijn, leggen deze de concept medezeggenschapsregeling voor aan de zorgaanbieder.

Stap 9

Wanneer zorgaanbieder en cliëntenraden het eens zijn, wordt de medezeggenschapsregeling vastgesteld.

Niet eens?

Zijn zorgaanbieder en cliëntenraden het niet eens, kunnen stap 10 en stap 11 gevolgd worden.

Stap 10

Wanneer zorgaanbieder en cliëntenraden het niet eens kunnen worden, legt zorgaanbieder de concept medezeggenschapsregeling voor aan de (Landelijke) Commissie van Vertrouwenslieden. Hij kan dit ook doen samen met de cliëntenraden. De commissie doet uitspraak.

Stap 11

Wanneer zorgaanbieder of cliëntenraden het niet eens zijn met de uitspraak kunnen zij in beroep bij de Ondernemingskamer.

6

10 tips voor starters in de cliëntenraad

1. Leer de zorgorganisatie goed kennen

Om je snel thuis te voelen in de raad en eveneens in kort tijdsbestek ingewerkt te zijn, doe je er goed aan om kennis te maken met de verschillende activiteiten in de zorgorganisatie. Ook door mee te gaan naar de regionale themabijeenkomsten of netwerkbijeenkomsten voor cliëntenraden doe je veel kennis op.

2. Lees veel

Door lezen kun je een goed beeld krijgen van “de wereld van de cliëntenraden”.

Belangrijk om ingelezen te raken zijn:

- * het reglement van jouw cliëntenraad
- * recente notulen van jouw cliëntenraad.
- * het LOC-tijdschrift Zorg & Zeggenschap
- * het platform www.clientenraad.nl bezoeken.

3. Vraag veel

Vragen staat vrij. Ook de andere leden waren eens nieuw in de cliëntenraad en weten als geen ander dat nieuwe leden heel wat op zich af zien komen.

4. Zoek een “begeleider”

Vraag een lid dat al wat langer in de cliëntenraad zit je wegwijs te maken in het werk van de raad. Het is gemakkelijk als er een persoon is bij wie je met al jouw vragen terecht kunt en die zich in het bijzonder verantwoordelijk voelt om je in te werken.

5. Gebruik deskundigheden

Ieder heeft haar/zijn deskundigheid of deskundigheden. De één legt heel gemakkelijk contact met de achterban, een ander heeft in het verleden vaker verslagen gemaakt. Weer een ander is eerder voorzitter geweest. Gebruik die deskundigheden ook. Niet iedereen hoeft alles te kunnen, maar zorg dat de taken worden vervuld door mensen die dat het beste kunnen.

6. Sta open voor kritiek

De kans is groot dat je als lid van de cliëntenraad de aandacht van de (andere) cliënten op je gericht krijgt. Je zult het in de ogen van sommigen goed maar in de ogen van anderen misschien niet zo goed doen. Laat je niet uit het veld slaan door eventuele negatieve kritiek. Pak dit positief op en beschouw kritiek als gratis advies.

7. Neem tijd voor het werk van de cliëntenraad

Houd er rekening mee dat een raadslidmaatschap tijd kost, zeker in het begin, wanneer alles nog nieuw is. Maar ook na het inwerken zal de raad tijd van je vragen. Bedenk dat het raadswork meer is dan de vergadering bijwonen.

8. Blijf betrokken bij de cliënten

Als lid van de cliëntenraad vertegenwoordig je de cliënten van de zorgorganisatie. Het is daarom van groot belang dat je goed weet wat er onder de cliënten leeft. Onderhoud dus veel contact. Contact met cliënten die in locaties van de zorgorganisatie wonen, is anders dan met cliënten die thuiszorg krijgen. Het is dus belangrijk verschillende methoden voor contact te gebruiken voor verschillende cliënten. Bedenk daarbij dat cliënten die weten dat je lid bent van de cliëntenraad en weten wat je daar doet, zich sneller tot de raad zullen wenden met hun vragen, ideeën of klachten.

9. Laat de cliëntenraad zien

Het is belangrijk dat de cliëntenraad zich regelmatig aan de cliënten laat zien, via nieuwsbrief, website zorgorganisatie, prikbord, lokale krant en via sociale media zoals bijvoorbeeld: facebook of twitter. De cliënten moeten weten wie de leden van de raad zijn. Een nieuw lid kan door de cliëntenraad aan de cliënten worden voorgesteld.

10. En tot slot: neem de tijd om ingewerkt te raken

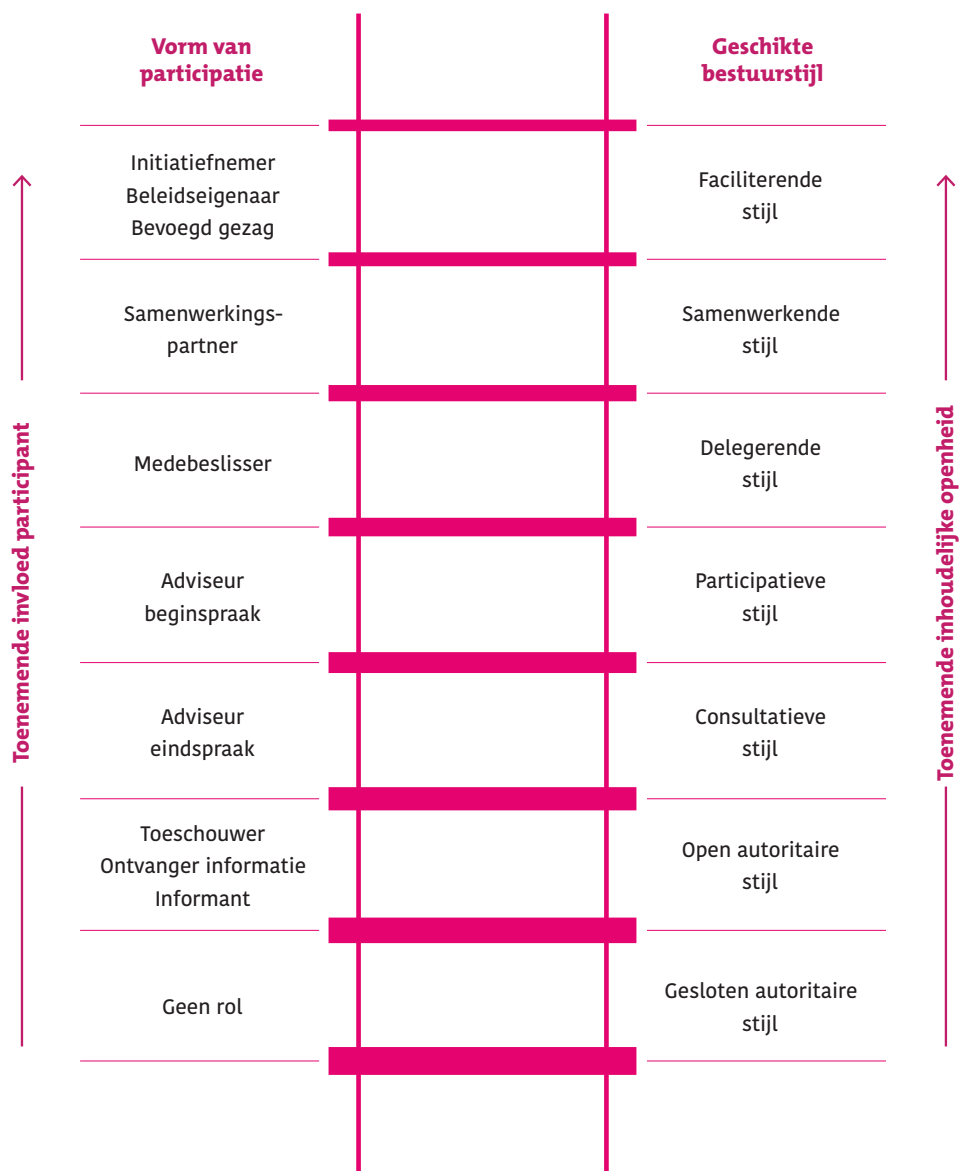
Wellicht overbodig, maar we zien het vaak in de praktijk. Nieuwe leden die onzeker zijn omdat ze vinden dat ze nog niet genoeg weten om het goed te kunnen doen. Van een nieuw lid van de cliëntenraad wordt niet verwacht dat hij of zij in één keer alles weet. Neem de tijd om ingewerkt te worden. En gebruik de eerder genoemde tips hierbij.

***“Het uitgangspunt is
het mogelijk maken van
waardevolle zorg, en dat
kun je uiteindelijk alleen
samen realiseren.”***

7

Participatieladder

Participatie kent verschillende niveaus. In de participatieladder worden 7 niveaus van participatie benoemd. Naarmate de cliëntenraad hoger op de ladder functioneert, neemt de invloed van de cliëntenraad toe. Aan de andere kant hebben bestuurders / managers verschillende manieren waarop zij kunnen besturen. Naarmate de bestuurder / manager hoger op de ladder staat, is meer invloed van de cliëntenraad mogelijk. Het is niet zo dat een cliëntenraad altijd op dezelfde trede van de ladder staat. Bij onderwerpen die belangrijk zijn voor cliënten zal de raad hoog op de ladder willen staan. Bij minder belangrijke onderwerpen kan de raad een stap terug doen.

8

In contact staan

InContactStaan met je achterban; Hoe doe je dat?

LOC heeft samen met cliëntenraadsleden en cliënten onderzocht wat nodig is om goed en duurzaam contact met de achterban op te bouwen en te behouden. In onderstaande kaders is samengevat hoe je als cliëntenraad het contact met de achterban realiseert. Dit betreft een samenvatting van de uitgebreide brochure InContactStaan.

1. Door zichtbaar te zijn als cliëntenraad

Allereerst moet je werken aan de zichtbaarheid van de cliëntenraad (CR). Als cliënten de raad kennen, zijn ze ook eerder geneigd contact op te nemen of antwoord te geven op vragen van de CR. Is het duidelijk wat de CR doet en dat de CR voor en van de cliënten is? Neem die informatie al mee bij het kennismakingsgesprek met nieuwe cliënten. En vraag dan al toestemming voor contact met de cliënt of naaste. Zorg voor een goede folder en informatie op de website. En vertel daar niet alleen over de wettelijke rechten. Vertel het verhaal van de CR: wat bereikt een raad en hoe zien cliënten het resultaat terug? Vier je successen! Maar wees ook aanwezig waar cliënten zijn. Bijvoorbeeld bij bijeenkomsten, maaltijden, activiteiten of verwendagen. Voor cliënten die thuis zorg krijgen kan een panel goed zijn om in contact te blijven. Ken je cliënten, alleen zo weet je hoe je bij hen moet aansluiten en hoe je kunt opkomen voor hun wensen en behoeften.

2. Door het hele (zorg)netwerk van de cliënt te kennen en ermee te overleggen

Om goed in contact te staan is het belangrijk dat je weet wie de cliënt is. Maar ook het (zorg)netwerk van de cliënt kent. Alleen dan kun je aansluiten bij de wereld van de cliënt en waar de cliënt als vanzelf mee bezig is. Spelen naasten een belangrijke rol? Denk aan mantelzorgers, maar ook aan voogden, mentoren, school of vrijwilligers. Natuurlijk spelen ook medewerkers, sociaal werkers en/of het sociale wijk- of buurtteam en (huis) artsen een rol voor sommige cliënten. Neem ook eens contact op met sociale of religieuze gemeenschappen in de buurt. Vaak kunnen ook zij van betekenis zijn, en zijn ze belangrijk voor cliënten. Maar denk ook eens aan de OR, de klachtenfunctionaris en de raad van toezicht en raad van bestuur. Zij werken allemaal mee in de zorg voor cliënten. Sta je ook met hen in goed contact?

3. Door mogelijke knelpunten te herkennen

Als je de verkeerde tools inzet, bereik je de (juiste) cliënten niet. Weet dus hoe de cliënt in het leven staat. Is hij digitaal actief of is alleen papieren post mogelijk? Wat zijn hobby's en activiteiten? Het is lastiger om cliënten in de zorg bij mensen thuis direct te spreken; daar moet je dus een andere aanpak voor vinden. Privacywetgeving maakt dat niet makkelijk. Vraag hulp en maak duidelijke afspraken met de zorgorganisatie over faciliteiten om contact mogelijk te maken. De organisatie kan stukken versturen op naam van CR, bij kennismakingsgesprekken toestemming vragen contactgegevens met de raad te delen of een vragenlijstje meegeven aan een medewerker. Als er geen vertrouwen is, krijg je nergens contact. Garandeer anonimiteit. Laat altijd het resultaat van het contact met cliënten zien. Koppel uitkomsten en verbeteringen altijd terug. Ziet een cliënt het resultaat niet, dan zal hij niet snel weer tijd maken. Overvraag niet. Er speelt al heel veel in het leven van mensen. Bedenk wanneer contact echt nodig is en kies je moment goed.

4. Door goed te bedenken wat je wilt bereiken

Het is goed eerst stil te staan bij wat je wilt bereiken voordat je een methode kiest. Om wie gaat het en wat is er echt nodig? Wanneer kun je als CR dan het beste contact aangaan? Wil je informatie halen of brengen? Wil je eenmalig of vaker contact? Wil je alle cliënten spreken of maar een specifiek deel of op een specifiek thema? Je kunt ook een themagroep opzetten van cliënten die zich bezig willen houden met een specifiek thema. Zo zorg je dat mensen niet met alles bezig hoeven te zijn als ze dat niet willen, maar wél op een voor hen belangrijk thema invloed hebben. Bedenk vooraf ook goed hoe cliënten resultaten kunnen terugzien. Hoe koppel je resultaten van het contact terug? Zien alle cliënten de invloed van het contact met de raad terug in de praktijk? Of schrijft de raad een stukje in de nieuwsbrief, via een poster, op de site of in een apart CR-stuk?

5. Door verschillende vormen van contact in te zetten

Als je hebt gekeken wat er voor cliënten nodig is en wat je wilt bereiken met het contact, kun je als raad kijken naar de meest passende vorm. Sluit in eerste instantie aan bij wat er al is. Zoals bijeenkomsten van de organisatie, huis-kamergesprekken en activiteiten. Maar je kunt ook een eigen CR-bijeenkomst organiseren. Of een verwendag voor cliënten die thuis zorg krijgen. Combineer het aangename met het nuttige. De CR kan een brief sturen of een stukje in de nieuwsbrief van de organisatie schrijven. Maar ook een artikelletje in de plaatselijke krant of op een website kan sommige cliënten bereiken die je anders niet bereikt. Er zijn verschillende sociale media die je kunt inzetten als dat bij jouw cliënten past zoals: Facebook, Twitter, Instagram en WhatsApp. Maar ook een eigen app of online omgeving op de site kunnen goed werken. Een belronde of uitvraag per mail is weer voor andere cliënten handig. Weer anderen laten vooral signalen los in een persoonlijk gesprek of in informeel contact. Zo moet je als CR creatief zijn en verschillende methoden (soms tegelijk) inzetten die passen bij verschillende soorten cliënten.

6. Door ondersteuning aan LOC te vragen

Maak gebruik van de brochure InContactStaan. Daar staan meer tips en voorbeelden in. Kijk ook eens naar de Communicatiewijzer op www.clientenraad.nl. Die helpt je met een paar eenvoudige vragen specifiek voor jouw raad keuzes te maken in contact. Daar vind je ook informatie over een online cliëntenpanel. De tool Netwerk in beeld via www.clientenraad.nl kan je helpen door te kijken wie er eigenlijk allemaal in het (zorg)netwerk van de cliënt zit. Verder kun je in contact komen en ervaringen uitwisselen met andere raden via het sociaal platform en forum van www.clientenraad.nl. Natuurlijk is er ook een training InContactStaan op locatie mogelijk. Vraag eens naar de ondersteuning op maat door een LOC-adviseur. We ondersteunen raden graag bij in het InContactStaan met de achterban!

9

Het werken met een werkplan

Het werkplan van de cliëntenraad

Een werkplan is een goed middel om structuur en overzicht te brengen in het werk van de cliëntenraad. Het helpt de raad om prioriteiten te stellen. Het is uiteraard niet een dwingend voorschrift, waarvan onder geen beding afgeweken mag worden als het werkplan eenmaal is vastgesteld. Het plan laat namelijk, als het goed is, altijd ruimte voor onvoorziene zaken die urgenter zijn dan de al in het plan genoemde onderwerpen.

Het werkplan van de raad wordt uit twee ingrediënten samengesteld:

1. adviesvragen van de zorgaanbieder waarop hij wil reageren
2. de onderwerpen die hij zelf, op basis van geluiden uit de achterban, aan de orde wil stellen.

Om 1. goed te kunnen invullen is het nodig dat de zorgaanbieder op basis van zijn jaarplan en halfjaarplan aangeeft welke adviesaanvragen de cliëntenraad kan verwachten. De cliëntenraad kan dan direct nagaan op welke onderwerpen hij wel/niet wil adviseren (op basis van belang voor de achterban, deskundigheid in de raad, tijd, etc.)

** De raad kan ook gebruik maken van de uitgebreide brochure Het werkplan van de cliëntenraad. Deze is te vinden op www.clientenraad.nl*

Stappen in het proces zijn:

Stap A

Inventarisatie onderwerpen en onderwerpen van de zorgorganisatie (jaarplannen)

Stap B

Groeperen en prioriteiten stellen

Stap C

Globaal opstellen werkplan en mogelijk deelwerkplannen

Stap D

Werkplan aanvullen met belangrijke voorgenomen besluiten/onderwerpen (adviesaanvragen) van zorgaanbieder

Een werkplan kan er bijvoorbeeld als volgt uit zien:

Startdatum	Onderwerp	Belang cliënten (lijst van eisen)	Bewaker	Afronding uiterlijk d.d.:
1 januari	maaltijden	• juiste tijd • goede smaak (voor de meeste cliënten) • goede temperatuur • menu naar keuze • aangepast aan wensen bewoners • drie gangen	Marja en Jaap	Evaluatie 19 september 31 oktober
1 januari	kwaliteit van zorg	• zorg op maat cliënten • oordeel over onderzoek • voorrang aan bejegening	Peter	mei
1 april	activiteiten begeleiding	• activiteiten afgestemd op mogelijkheden cliënten • ook 's avonds • geen verveling	Jaap	maart
1 april	reorganisatie	• bereikbaarheid • toegankelijkheid instelling	Jeanet	maart
1 september	vrije artenkeuze	• cliënten kiezen eigen arts • beschikbaarheid artsen	Peter	10 juli
1 oktober	geestelijke verzorging	• beschikbaar voor alle gezindten • ook voor niet-gelovigen • ook beschikbaar buiten kantooruren • herdenkingsbijeenkomsten	Jeanet en Marja	september

10

Ondersteuning cliëntenraad

In de Wmcz 2018 staat dat de cliëntenraad recht heeft op onafhankelijke ondersteuning. Een ondersteuner, soms coach-ondersteuner of ambtelijk secretaris genoemd, is iemand die de cliëntenraad helpt bij zijn activiteiten. Dit kan op verschillende manieren.

Vormen van ondersteuning zijn:

- secretariële ondersteuning. Maken van agenda's en verslagen;
- inhoudelijke ondersteuning. Informeren op het gebied van de Wmcz en de zorg en adviseren over mogelijkheden zodat de raad goede besluiten kan nemen;
- organisatorische ondersteuning. Plannen en mede-organiseren van de activiteiten van de raad;
- procesmatige ondersteuning. In de gaten houden van wat er wanneer door wie moet gebeuren;
- coachende ondersteuning. Individuele leden begeleiden bij hun ontwikkeling.

De ondersteuner voert zijn taken enkel in opdracht van de cliëntenraad uit.

Betekenis van onafhankelijkheid

Vaak wordt gedacht dat onafhankelijke ondersteuning betekent dat een ondersteuner niet in dienst kan zijn van de zorgaanbieder. Dit hoeft niet zo te zijn. Het betekent vooral dat de ondersteuner professioneel onafhankelijk is. Dat hij met andere woorden een onafhankelijke positie inneemt ten opzichte van de organisatie. Daarom moet hij onafhankelijk gepositioneerd zijn en kan hij geen opdrachten krijgen vanuit de organisatie. Ook betekent het dat de functie van ondersteuner niet gecombineerd kan worden met een andere functie bij de zorgaanbieder.

Uren ondersteuning

Het is niet mogelijk om een minimaal aantal uren ondersteuning voor een cliëntenraad te bepalen. Dit is namelijk afhankelijk van verschillende factoren, zoals:

- het soort cliëntenraad;
- de samenstelling van de raad;
- de werkwijze van de raad;
- de activiteiten, waaronder vergaderingen van de raad;
- de vormen van ondersteuning die de raad nodig heeft.

Afspraken over ondersteuning

Het is belangrijk dat cliëntenraad en zorgaanbieder de afspraken die zij maken over de ondersteuning schriftelijk vastleggen. Dit zijn afspraken over:

- profiel en positionering van de ondersteuner;
- taakgebieden waarop de ondersteuner actief is;
- aantal uren;
- werving, selectie en aanstelling;
- beoordeling functioneren;
- schorsing en ontslag.

De afspraken kunnen als bijlage van de samenwerkingsovereenkomst opgenomen worden.

“LOC wil vanuit de visie waardevolle zorg dat mensen die zorg nodig hebben daarover kunnen meepraten en meebeslissen.”

11

Aanbod LOC ondersteuning

Informatie over de Wmcz 2018

Op www.wmcz.nl vind je onze meest actuele informatie over de Wmcz 2018.

Trainingen en bijeenkomsten

Op www.loc.nl/agenda vind je ons actuele aanbod voor trainingen en bijeenkomsten met een open inschrijving.

Training Wmcz

Onze adviseurs komen graag bij je op locatie om een training te geven over de Wmcz 2018, toegespitst op jouw situatie. Neem contact op met de vraagbaak om de mogelijkheden te bespreken.

Ondersteuning op maat

Wanneer je daar behoefte aan hebt, biedt LOC op maat ondersteuning aan. Bijvoorbeeld bij het traject om te komen tot een (hernieuwde) medezeggenschapsregeling of het (opnieuw) inrichten van jouw medezeggenschapsstructuur.

Tip! Ieder voor- en najaar organiseert LOC een basiscursus medezeggenschap. Deze cursus is vooral geschikt voor mensen die nieuw zijn als cliëntenraadslid, of hun kennis willen actualiseren.

Bij een LOC-lidmaatschap kun je trainingen op maat zonder meerkosten krijgen of tegen betaling van een gereduceerd ledentarief. Ook niet-leden kunnen tegen betaling diensten van LOC afnemen. Wij nemen graag de tijd om met je naar een passend aanbod te zoeken. Via de vraagbaak kun je daarover advies krijgen. Eventueel kan een LOC-adviseur bij je langskomen om de mogelijkheden voor een training, cursus of adviestraject met je door te spreken.

**Voor al je vragen (scholing, ontmoeting, brochures opvragen)
kun je terecht bij de Vraagbaak van LOC.**

Deze is telefonisch bereikbaar van maandag t/m vrijdag van 9:00 tot 17:00 uur op (030) 284 32 00.
Je kunt ook mailen naar vraagbaak@loc.nl.

Aanbod voor ondersteuners van cliëntenraden

Speciaal voor ondersteuners van cliëntenraden biedt LOC jaarlijks een leergang aan. De leergang richt zich op verdieping van je functioneren als ondersteuner in de dagelijkse praktijk. De ontwikkeling van de beroepshouding in combinatie met het leren van vaardigheden, is de kern van deze leergang. Ook organiseren we regelmatig een netwerkbijeenkomst voor ondersteuners. Tijdens deze bijeenkomsten leren, verdiepen en wisselen de deelnemers uit met collega's.

Ander aanbod

In de **Inspiratiegids cursussen en trainingen van LOC** staat veel opleidingsaanbod voor cliëntenraden en ondersteuners. Ook voor bestuurders, managers en anderen is het aanbod interessant. Uitgangspunt is namelijk het mogelijk maken van waardevolle zorg, en dat kun je uiteindelijk alleen samen realiseren. De inspiratiegids staat vol informatie en inspiratie over de leermogelijkheden die LOC biedt. En die we graag aanpassen op jouw specifieke vraag.

12

Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen 2018

Nieuwe bepalingen met betrekking tot de medezeggenschap van cliënten in zorginstellingen (Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen 2018).

Gewijzigd voorstel van wet 20 november 2018.

Wij Willem-Alexander, bij de gratie Gods, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, enz. enz. enz. Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo, Wij in overweging genomen hebben, dat het wenselijk is de medezeggenschap van cliënten in zorginstellingen te versterken en daartoe een nieuwe Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen vast te stellen;

Zo is het, dat Wij, de Afdeling advisering van de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Hoofdstuk I Algemene bepaling

Artikel 1

1. In deze wet en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder:
 - a. *cliënt*: een natuurlijke persoon ten behoeve van wie een instelling werkzaam is;
 - b. *commissie van vertrouwenslieden*: een commissie als bedoeld in artikel 14;
 - c. *instelling*: een instelling als bedoeld in artikel 1, eerste lid, van de Wet kwaliteit, klachten en geschillen zorg;
 - d. *medezeggenschapsregeling*: een regeling als bedoeld in artikel 3;
 - e. *Onze Minister*: Onze Minister voor Medische Zorg;
 - f. *zorg*: zorg als bedoeld bij of krachtens de Wet kwaliteit, klachten en geschillen zorg.
2. Bij algemene maatregel van bestuur wordt bepaald op welke vormen van zorg of categorieën van instellingen, gezien de wijze waarop de zorg wordt verleend, het doel van de zorg of de relatie tussen de cliënt en de instelling, deze wet niet van toepassing is.

Hoofdstuk II. Inspraak

Artikel 2

1. De instelling die erop is ingericht cliënten langdurig te laten verblijven, stelt haar cliënten en hun vertegenwoordigers in de gelegenheid inspraak uit te oefenen in aangelegenheden die direct van invloed zijn op het dagelijks leven van de cliënten.
2. De instelling informeert de desbetreffende cliënten alsmede hun vertegenwoordigers over hetgeen zij heeft gedaan met de resultaten van de inspraak.

Hoofdstuk III. Cliëntenraden

Artikel 3

1. Een instelling stelt een cliëntenraad in die binnen het kader van de doelstellingen van de instelling in het bijzonder de gemeenschappelijke belangen van de betrokken cliënten behartigt, indien:
 - a. bij de instelling, niet zijnde een instelling als bedoeld in onderdeel b, in de regel meer dan tien natuurlijke personen zorg verlenen;
 - b. bij de instelling waarin cliënten niet gedurende ten minste een etmaal kunnen verblijven en die bij algemene maatregel van bestuur aan te wijzen zorg verleent, in de regel meer dan vijfentwintig natuurlijke personen zorg verlenen.

2. De instelling regelt na overleg met de cliëntenraad of, indien er geen cliëntenraad is ingesteld of deze niet functioneert, na overleg met een representatief te achten delegatie van cliënten of hun vertegenwoordigers dan wel met een representatief te achten organisatie van cliënten, in een medezeggenschapsregeling schriftelijk het aantal leden van een cliëntenraad, de wijze van benoeming en ontslag, welke personen tot lid kunnen worden benoemd en de zittingsduur van de leden. Deze regeling is zodanig dat een cliëntenraad redelijkerwijze representatief kan worden geacht voor de betrokken cliënten en redelijkerwijze in staat kan worden geacht hun gemeenschappelijke belangen te behartigen.
3. In de medezeggenschapsregeling wordt tevens geregeld op welke wijze een cliëntenraad wordt betrokken bij de voorbereiding van een besluit inzake:
 - a. een wijziging van de doelstelling of de grondslag van de instelling;
 - b. een fusie of duurzame samenwerking waarbij de instelling is betrokken;
 - c. een overdracht van de zeggenschap over de zorg of een onderdeel daarvan;
 - d. een ingrijpende verbouwing, nieuwbouw of verhuizing van een instelling die erop is ingericht cliënten langdurig te laten verblijven, en
 - e. de selectie en benoeming van personen die leiding geven aan degenen die zorg verlenen aan cliënten, indien het een instelling betreft die erop is ingericht cliënten langdurig te laten verblijven.
4. Onverminderd het eerste lid kan een instelling meerdere cliëntenraden instellen. Indien een instelling die erop is ingericht cliënten langdurig te laten verblijven of die bij cliënten thuis zorg laat verlenen, meerdere locaties in stand houdt, is deze instelling verplicht om voor elk van die locaties een cliëntenraad in te stellen, tenzij een voor zo een locatie representatief te achten delegatie van cliënten of hun vertegenwoordigers heeft aangegeven hier geen behoefte aan te hebben of dit in redelijkheid voor een of meer van die locaties niet aangewezen is.
5. Er kan een centrale cliëntenraad worden ingesteld. Een centrale cliëntenraad is een cliëntenraad in de zin van deze wet.
6. Indien meerdere cliëntenraden worden ingesteld, worden de taken en bevoegdheden van iedere cliëntenraad in een medezeggenschapsregeling geregeld, waarbij aan een cliëntenraad die de belangen van de cliënten op een bepaalde locatie behartigt in elk geval de taken en bevoegdheden worden toegekend met betrekking tot aangelegenheden die specifiek de cliënten op die locatie raken. De in artikel 8, eerste lid, aanhef en onderdeel a, geregelde bevoegdheid van een cliëntenraad om in te stemmen met de medezeggenschapsregeling kan niet aan een andere cliëntenraad worden overgedragen.
7. In de medezeggenschapsregeling wordt geregeld hoe wordt bewerkstelligd dat de voor het vervullen van de taak van de cliëntenraad benodigde informatie wordt verstrekt op een zodanige wijze dat deze voor de cliëntenraad begrijpelijk is.
8. De instelling stelt de cliëntenraad in de gelegenheid om een vacature voor die raad op een daarvoor geschikte wijze onder de aandacht te brengen van de cliënten en hun vertegenwoordigers en helpt hem daar desgevraagd bij. 9. De instelling brengt de medezeggenschapsregeling, alsmede een wijziging daarvan, op een daarvoor geschikte wijze onder de aandacht van de cliënten en hun vertegenwoordigers.

Artikel 4

1. Indien het aantal natuurlijke personen die in de regel bij een instelling zorg verlenen, daalt beneden het aantal waarbij de instelling ingevolge artikel 3, eerste lid, een cliëntenraad dient in te stellen, deelt de instelling aan de cliëntenraad, de cliënten en hun vertegenwoordigers schriftelijk of elektronisch mede of hij de cliëntenraad vrijwillig in stand zal houden dan wel de cliëntenraad zal ontbinden. In het geval van ontbinding, houdt de instelling de cliëntenraad in stand gedurende ten minste drie maanden na de in de eerste volzin bedoelde mededeling.
2. Zodra een instelling schriftelijk of elektronisch onder de aandacht van de cliëntenraad, de cliënten en hun vertegenwoordigers heeft gebracht dat hij vrijwillig een cliëntenraad in stand houdt, zijn de volgende bepalingen van overeenkomstige toepassing:
 - artikelen 3, tweede lid, en 6;
 - artikelen 14 en 15, voor zover deze artikelen betrekking hebben op bepalingen die van toepassing of van overeenkomstige toepassing zijn op vrijwillig in stand gehouden cliëntenraden.
3. De instelling die vrijwillig een cliëntenraad in stand houdt legt in overleg met de cliëntenraad vast over welke onderwerpen de cliëntenraad medezeggenschap heeft en op welke wijze de medezeggenschap geregeld is.
4. De instelling kan een vrijwillig in stand gehouden cliëntenraad op grond van een belangrijke wijziging van de omstandigheden ontbinden.
5. Artikel 13, tweede tot en met vijfde lid, is van toepassing op een voornemen om een cliëntenraad wegens toepasselijkheid van het eerste of vierde lid te ontbinden.
6. De instelling brengt het besluit tot ontbinding van een vrijwillig in stand gehouden cliëntenraad schriftelijk of elektronisch onder de aandacht van de cliëntenraad, de cliënten en hun vertegenwoordigers.

1. Indien een instelling een cliëntenraad heeft ingesteld hoewel zij daartoe gezien het aantal zorgverleners dat in de regel bij haar werkzaam is niet verplicht is, is het bepaalde in het tweede tot en met zesde lid van overeenkomstige toepassing.

Artikel 5

1. De cliëntenraad regelt zijn werkwijze, met inbegrip van zijn vertegenwoordiging in en buiten rechte, in een huishoudelijk reglement.
2. De cliëntenraad zorgt voor: a. het regelmatig inventariseren van de wensen en meningen van de betrokken cliënten en hun vertegenwoordigers, en b. het informeren van de betrokken cliënten en hun vertegenwoordigers over zijn werkzaamheden en de resultaten daarvan.
3. De instelling verleent de cliëntenraad hulp bij de uitvoering van het tweede lid.
4. De cliëntenraad betreft bij zijn werkzaamheden de resultaten van inspraak als bedoeld in artikel 2 en informeert de betrokken cliënten en hun vertegenwoordigers hoe hij dit heeft gedaan.

Artikel 6

1. De instelling verstrekt de cliëntenraad tijdig en desgevraagd schriftelijk alle inlichtingen en gegevens die deze voor de vervulling van zijn taak redelijkerwijs nodig heeft. De instelling verstrekt de cliëntenraad voorts ten minste eenmaal per jaar mondeling of schriftelijk algemene gegevens omtrent het beleid dat in het verstreken tijdvak is gevoerd en in het komende jaar zal worden gevoerd.
2. De instelling staat een cliëntenraad het gebruik toe van de voorzieningen waarover zij beschikt en die de cliëntenraad voor de vervulling van zijn werkzaamheden redelijkerwijs nodig heeft.
3. De kosten die redelijkerwijs noodzakelijk zijn voor de vervulling van de werkzaamheden van de cliëntenraad, waaronder de kosten die verband houden met scholing, onafhankelijke ondersteuning en het voorleggen van een geschil of een verzoek aan een commissie van vertrouwenslieden, komen ten laste van de instelling. In afwijking van de vorige zin komen, tenzij anders afgesproken, kosten van juridische bijstand voor het voorleggen van een geschil aan de commissie van vertrouwenslieden niet voor rekening van de instelling.
4. De instelling kan in overeenstemming met een cliëntenraad de kosten die de cliëntenraad in enig jaar zal maken, vaststellen op een bepaald bedrag dat de cliëntenraad naar eigen inzicht kan besteden. Kosten, anders dan de kosten voor het voeren van rechtsgedingen, waardoor het in de eerste volzin bedoelde bedrag zou worden overschreden, komen slechts ten laste van de instelling voor zover zij in het dragen daarvan toestemt.
5. Kosten die een cliëntenraad maakt voor het voeren van rechtsgedingen over de toepassing van deze wet alsmede kosten verbonden aan het indienen van verzoeken als bedoeld in artikel 12 en 14, achtste lid, komen slechts ten laste van de instelling indien deze kosten redelijkerwijs noodzakelijk zijn en de instelling er vooraf van in kennis is gesteld dat dergelijke kosten zullen worden gemaakt.

Artikel 7

1. De instelling stelt de cliëntenraad in de gelegenheid advies uit te brengen over elk door haar voorgenomen besluit inzake:
 - a. een wijziging van de doelstelling of de grondslag van de instelling;
 - b. een fusie of duurzame samenwerking waarbij de instelling is betrokken;
 - c. een overdracht van de zeggenschap over de zorg of een onderdeel daarvan;
 - d. een gehele of gedeeltelijke beëindiging dan wel een belangrijke uitbreiding van de zorgverlening;
 - e. een belangrijke wijziging in de organisatie van de zorgverlening;
 - f. een profielschets voor de benoeming van de leden van het toezichthoudend orgaan en de leden van het bestuur van de instelling;
 - g. de vaststelling van de begroting en de jaarrekening van de instelling;
 - h. het algemene huisvestingsbeleid van een instelling die erop is ingericht cliënten langdurig te laten verblijven, alsmede een ingrijpende verbouwing, nieuwbouw of verhuizing van een instelling waarin deze cliënten verblijven, en
 - i. de selectie en benoeming van personen die leiding geven aan degenen die zorg verlenen aan cliënten, indien het een instelling betreft die erop is ingericht cliënten langdurig te laten verblijven
2. Indien de instelling meerdere cliëntenraden heeft, geldt het eerste lid slechts voor die cliëntenraad of cliëntenraden, die ingevolge de medezeggenschapsregeling bevoegd zijn advies over het desbetreffende onderwerp uit te brengen.
3. Het advies wordt op een zodanig tijdstip gevraagd dat de cliëntenraad redelijkerwijs genoeg tijd

heeft zich een goed oordeel ter zake te vormen en dat het advies van wezenlijke invloed kan zijn op het te nemen besluit.

4. De cliëntenraad brengt zijn met redenen omkleed advies over een voorgenomen besluit uit binnen een redelijke termijn.
5. De instelling neemt geen van een schriftelijk door de cliëntenraad uitgebracht advies afwijkend besluit dan nadat daarover, voor zover dat redelijkerwijze mogelijk is, ten minste eenmaal met de cliëntenraad overleg is gepleegd.
6. De instelling doet van een besluit inzake een onderwerp waarover de cliëntenraad schriftelijk advies heeft uitgebracht, schriftelijk, en voor zover zij van het advies afwijkt onder opgave van redenen, mededeling aan de cliëntenraad.

Artikel 8

1. De instelling behoeft de instemming van de cliëntenraad voor elk door haar voorgenomen besluit inzake:
 - a. de medezeggenschapsregeling, de regeling, bedoeld in artikel 13, eerste lid, van de Wet kwaliteit, klachten en geschillen zorg, alsmede andere voor cliënten geldende regelingen;
 - b. een profielschets voor het benoemen van personen als bedoeld in artikel 15 van de Wet kwaliteit, klachten en geschillen zorg;
 - c. de procedure voor het opstellen en bespreken van zorgplannen;
 - d. het algemene beleid ter zake van kwaliteit, veiligheid en hygiëne;
 - e. het algemene beleid ter zake van de toelating van cliënten tot de zorgverlening en beëindiging daarvan;
 - f. het algemene beleid ter zake van voedingsaangelegenheden, geestelijke verzorging, recreatiemogelijkheden of ontspanningsactiviteiten en maatschappelijke bijstand, indien het een instelling betreft waarin cliënten gedurende het etmaal kunnen verblijven;
 - g. een sociaal plan voor cliënten in geval van een ingrijpende verbouwing, nieuwbouw of verhuizing van een instelling die erop is ingericht cliënten langdurig te laten verblijven;
 - h. de inrichting van voor de zorgverlening bestemde ruimtes bij ingrijpende verbouwing, nieuwbouw of verhuizing van een instelling die erop is ingericht cliënten langdurig te laten verblijven, en
 - i. de selectie en benoeming van personen die de cliëntenraad de onafhankelijke ondersteuning, bedoeld in artikel 6, derde lid, zullen verlenen
2. Indien de instelling meerdere cliëntenraden heeft, geldt het eerste lid slechts voor die cliëntenraad of cliëntenraden, die ingevolge de medezeggenschapsregeling bevoegd zijn om met het desbetreffende voorgenomen besluit in te stemmen.
3. De instelling legt het te nemen besluit schriftelijk aan de cliëntenraad voor op een zodanig tijdstip dat de cliëntenraad redelijkerwijs genoeg tijd heeft zich een goed oordeel ter zake te vormen.
4. De cliëntenraad onthoudt zijn instemming niet dan nadat daarover, voor zover dat redelijkerwijs mogelijk is, ten minste eenmaal met de instelling overleg is gepleegd. De cliëntenraad deelt zijn beslissing zo spoedig mogelijk schriftelijk, in geval van het onthouden van de instemming met redenen omkleed, aan de instelling mee.
5. Zo spoedig mogelijk na het ontvangen van de beslissing van de cliëntenraad geeft de instelling daar een reactie op.
6. Indien de instelling voor het voorgenomen besluit geen instemming van de cliëntenraad heeft verkregen, kan zij de commissie van vertrouwenslieden toestemming vragen om het besluit te nemen. De commissie geeft slechts toestemming indien:
 - a. de beslissing van de cliëntenraad om geen instemming te geven onredelijk is, of
 - b. het voorgenomen besluit van de instelling gevergd wordt om zwaarwegende redenen.
7. Een besluit als bedoeld in het eerste lid, genomen zonder de instemming van de cliëntenraad of de toestemming van de commissie van vertrouwenslieden is nietig indien de cliëntenraad tegenover de instelling schriftelijk een beroep op de nietigheid heeft gedaan. De cliëntenraad kan slechts een beroep op de nietigheid doen binnen een maand nadat de instelling hem haar besluit heeft medegedeeld dan wel, bij gebreke van deze mededeling, de cliëntenraad is gebleken dat de instelling uitvoering of toepassing geeft aan haar besluit.
8. Indien de medezeggenschapsregeling wordt vastgesteld of gewijzigd en er geen cliëntenraad is ingesteld of functioneert, behoeft de instelling voor het besluit tot vaststelling of wijziging van de medezeggenschapsregeling de instemming van een representatief te achten delegatie van cliënten of hun vertegenwoordigers dan wel van een representatief te achten organisatie van cliënten. De betrokken delegatie of organisatie wordt in dat geval voor de toepassing van het derde tot en met zevende lid, en artikel 14, eerste, derde, vierde, achtste en tiende lid, aangemerkt als cliëntenraad, voor zover het besluiten betreft omtrent de medezeggenschapsregeling.

Artikel 9

1. De cliëntenraad is bevoegd de instelling ongevraagd te adviseren over onderwerpen die voor de cliënten van belang zijn.
2. De instelling besluit zo spoedig mogelijk of zij een ongevraagd advies zal volgen. Indien zij voornemens is een van een schriftelijk advies afwijkend besluit te nemen, overlegt zij daarover, voor zover dat redelijkerwijze mogelijk is, ten minste eenmaal met de cliëntenraad.
3. De instelling doet van een besluit inzake een onderwerp waarover de cliëntenraad schriftelijk advies heeft uitgebracht, schriftelijk, en voor zover zij van het advies afwijkt en de cliëntenraad daar niet mee heeft ingestemd, onder opgave van redenen, mededeling aan de cliëntenraad.
4. Indien de instelling zonder dat de cliëntenraad daarmee heeft ingestemd heeft besloten om een ongevraagd schriftelijk advies over een onderwerp als bedoeld in artikel 8, eerste lid, niet of niet geheel uit te voeren, kan:
 - a. de cliëntenraad de commissie van vertrouwenslieden verzoeken uit te spreken dat het advies toch dient te worden uitgevoerd, of
 - b. de instelling de commissie van vertrouwenslieden verzoeken om het door de instelling genomen besluit te bevestigen.
5. De commissie weigert het verzoek, bedoeld in het vierde lid, onderdeel a, dan wel wil het verzoek, bedoeld in het vierde lid, onderdeel b, in, indien de weigering van de instelling om het advies geheel te volgen redelijk is. Tenzij de commissie van mening is dat het advies in het geheel niet gevolgd hoeft te worden, bepaalt zij tevens welk deel van het advies uitgevoerd dient te worden en wanneer daarmee een aanvang moet zijn gemaakt.

Artikel 10

Een instelling legt in haar statuten of, indien zij geen rechtspersoon is, anderszins schriftelijk vast dat de cliëntenraad in de gelegenheid wordt gesteld om een bindende voordracht te doen voor de benoeming van ten minste één lid van het toezichthoudende orgaan van de instelling.

Artikel 11

1. Het toezichthoudende orgaan van de instelling en de cliëntenraad overleggen ten minste één keer per jaar.
2. Het toezichthoudende orgaan informeert de cliëntenraad ten minste één keer per jaar over hetgeen zij heeft gedaan met de inbreng van de cliëntenraad in het overleg of de overleggen, bedoeld in het eerste lid.

Artikel 12

1. De cliëntenraad van een instelling die een rechtspersoon is als bedoeld in artikel 3 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek, kan een verzoek in het kader van het recht van enquête, bedoeld in afdeling 2 van titel 8 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek, indienen bij de ondernemingskamer van het gerechtshof Amsterdam.
2. De artikelen 345 en 348 tot en met 359 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek zijn van overeenkomstige toepassing.
3. De cliëntenraad die een verzoek als bedoeld in het eerste lid heeft gedaan, kan niet worden veroordeeld in de proceskosten voor de behandeling van dat verzoek.

Artikel 13

1. Behalve in het geval, bedoeld in artikel 4, eerste of vierde lid, kan de instelling een cliëntenraad slechts ontbinden indien deze structureel tekortschiet in de behartiging van de gemeenschappelijke belangen van de cliënten wier belangen hij dient te behartigen.
2. Het voornemen om een cliëntenraad te ontbinden behoeft de instemming van die cliëntenraad.
3. De instelling legt het voornemen om de cliëntenraad te ontbinden schriftelijk onder vermelding van de redenen daarvoor aan de cliëntenraad voor op een zodanig tijdstip dat deze raad redelijkerwijs genoeg tijd heeft om zich een goed oordeel ter zake te vormen.
4. Artikel 8, vierde en vijfde lid, zijn van toepassing op een schriftelijk verzoek tot ontbinding van de cliëntenraad.
5. Indien de cliëntenraad zijn instemming aan het voornemen tot ontbinding onthoudt dan wel zich niet houdt aan de verplichting, bedoeld in artikel 8, vierde lid, kan de commissie van vertrouwenslieden op verzoek van de instelling toestemming tot ontbinding van de cliëntenraad verlenen.
6. Indien een representatief te achten delegatie van cliënten of hun vertegenwoordigers van mening is dat de cliëntenraad ontbonden dient te worden en de instelling en de cliëntenraad weigeren

daaraan hun medewerking te verlenen, kan de commissie van vertrouwenslieden op verzoek van deze delegatie uitspreken dat de instelling de cliëntenraad dient te ontbinden.

7. De commissie van vertrouwenslieden geeft de toestemming, bedoeld in het vijfde en zesde lid, slechts indien sprake is van de situatie, bedoeld in het eerste lid, en er redelijkerwijs geen andere oplossing is dan ontbinding van de cliëntenraad.

Hoofdstuk IV. Commissie van vertrouwenslieden en toezicht

Artikel 14

1. De instelling, bedoeld in artikel 3, eerste lid, stelt in overeenstemming met de cliëntenraad of cliëntenraden een uit drie leden bestaande commissie van vertrouwenslieden in, waarvan een lid door haar wordt aangewezen, een lid door de cliëntenraad of cliëntenraden wordt aangewezen en een lid door de beide andere leden wordt aangewezen, of wijst een door een of meer cliëntenorganisaties en een of meer organisaties van instellingen ingestelde commissie van vertrouwenslieden aan.
2. De commissie van vertrouwenslieden heeft tot taak te bemiddelen en zo nodig een uitspraak te doen.
3. Organisaties als bedoeld in het eerste lid die een commissie van vertrouwenslieden hebben ingesteld, waarborgen dat:
 - a. een instelling of een cliëntenraad aan de commissie een geschil kan voorleggen over de uitvoering van de artikelen 3, tweede tot en met negende lid, 4, tweede, derde en vierde lid, 5, tweede tot en met vierde lid, 6, 7, 8, eerste tot en met vijfde, en achtste lid, 9, tweede en derde lid, en 13, eerste tot en met vierde lid, alsmede over de uitvoering van de medezeggenschapsregeling;
 - b. een instelling aan de commissie kan verzoeken een beslissing te nemen als bedoeld in artikel 8, zesde lid, 9, vierde lid, of 13, vijfde lid;
 - c. een cliëntenraad aan de commissie kan verzoeken een beslissing te nemen als bedoeld in artikel 9, vierde lid;
 - d. een representatief te achten delegatie van cliënten of hun vertegenwoordigers aan de commissie kan verzoeken een beslissing te nemen als bedoeld in artikel 13, zesde lid, en
 - e. een voor een locatie representatief te achten delegatie van cliënten of hun vertegenwoordigers aan de commissie een geschil kan voorleggen over de uitvoering van artikel 3, vierde lid.
4. Van een uitspraak of een beslissing van de commissie van vertrouwenslieden kan in beroep worden gekomen bij de ondernemingskamer van het gerechtshof Amsterdam.
5. Het beroep wordt ingeleid door indiening van een verzoek binnen drie maanden nadat de verzoekende partij van de in het vierde lid bedoelde uitspraak of beslissing op de hoogte is gesteld. De wederpartij wordt van het beroep in kennis gesteld.
6. De ondernemingskamer behandelt het verzoek met de meeste spoed.
7. Tegen een uitspraak van de ondernemingskamer kan geen beroep in cassatie worden ingesteld.
8. Nadat de termijn, bedoeld in het vijfde lid, ongebruikt verlopen is, kan de cliëntenraad of de representatief te achten delegatie van cliënten of hun vertegenwoordigers de ondernemingskamer schriftelijk verzoeken de instelling te bevelen een uitspraak van de commissie van vertrouwenslieden na te leven. Een verzoeker die niet vooraf schriftelijk aan de instelling heeft verzocht te handelen overeenkomstig hetgeen in het verzoekschrift is verzocht en deze daarbij niet een redelijke termijn heeft gegeven om aan dat verzoek te voldoen, wordt niet-ontvankelijk verklaard.
9. De ondernemingskamer kan in haar beslissing aan de instelling de verplichting opleggen bepaalde handelingen te verrichten of na te laten.
10. In rechtsgedingen als bedoeld in het vierde of achtste lid kan de cliëntenraad niet in de proceskosten worden veroordeeld.
11. De kosten voor het voorleggen van een verzoek als bedoeld in het derde lid, onderdelen d en e, komen voor rekening van de instelling, met uitzondering van de kosten van juridische bijstand indien onderdeel d van toepassing is. In rechtsgedingen als bedoeld in het achtste lid, kan de delegatie, bedoeld in het derde lid, onderdeel d of e, niet in de proceskosten worden veroordeeld.

Artikel 15

1. De ambtenaren van het Staatstoezicht op de volksgezondheid zijn belast met het toezicht op de naleving van de artikelen 2, 3, eerste lid, 4, eerste lid, 10 en 14, eerste lid. Zij rapporteren daarover aan Onze Minister.
2. Onze Minister is bevoegd tot oplegging van een last onder bestuursdwang ter handhaving van het bepaalde in de artikelen, genoemd in het eerste lid.

1. De in het eerste lid bedoelde ambtenaren zijn bevoegd tot oplegging van een last onder bestuursdwang ter handhaving van de bij artikel 5:20 van de Algemene wet bestuursrecht gestelde verplichting.

HOOFDSTUK V WIJZIGINGEN EN ANDERE WETTEN

Artikel 16

De artikelen 4.2.4 tot en met 4.2.12 van de Jeugdwet worden vervangen door:

Artikel 4.2.4

1. De Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen 2018 is van overeenkomstige toepassing op jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen.
2. De ingevolge het eerste lid in te stellen cliëntenraden dienen zowel de belangen van de jeugdigen als die van hun ouders te behartigen.
3. Het eerste lid geldt niet voor een gecertificeerde instelling die tevens een door Onze Minister van Veiligheid en Justitie aanvaarde rechtspersoon is als bedoeld in de artikelen 256, eerste lid, en 302, tweede lid, van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek.

Artikel 4.2.5

1. De pleegzorgaanbieder stelt een pleegouderraad in, die binnen het kader van zijn doelstelling de gemeenschappelijke belangen van de pleegouders behartigt. Een pleegzorgaanbieder kan deze verplichting ook nakomen door instelling van een pleegouderraad die voor meer dan één door hem in stand gehouden zorgeenheid werkzaam is.
2. De artikelen 1 en 3 tot en met 15 van de Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen 2018 zijn van overeenkomstige toepassing, met dien verstande dat voor «cliëntenraad» wordt gelezen «pleegouderraad».

Artikel 17

Indien de Wet van 13 juli 2016 tot wijziging van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering en de Algemene wet bestuursrecht in verband met vereenvoudiging en digitalisering van het procesrecht (Stb. 2016, 288) in werking treedt voor verzoekprocedures, wordt in artikel 14, achtste lid, tweede zin, van deze wet «het verzoekschrift» vervangen door: de procesinleiding.

Artikel 18

Artikel 2b, tweede lid, van de Wet zorg en dwang psychogeriatrische en verstandelijk gehandicapte cliënten komt als volgt te luiden:

2. Voordat de zorgaanbieder een Wzd-arts aanwijst, vraagt de zorgaanbieder hierover advies aan de cliëntenraad, bedoeld in artikel 3 van de Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen 2018. De artikelen 7, vijfde en zesde lid, en 6, eerste lid, eerste volzin, van de Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen 2018 zijn van toepassing.

Artikel 19

Indien het bij koninklijke boodschap van 30 juni 2009 ingediende voorstel van wet houdende Regels ten aanzien van zorg en dwang voor personen met een psychogeriatrische aandoening of een verstandelijke handicap (Wet zorg en dwang psychogeriatrische en verstandelijk gehandicapte cliënten; Kamerstukken II 2008/09, 31 996, nrs. 1–3 e.v.) tot wet is of wordt verheven en artikel 2b van die wet later in werking treedt dan, onderscheidenlijk op dezelfde datum in werking treden als deze wet, wordt artikel 2b, tweede lid, van die wet vervangen door:

2. Voordat de zorgaanbieder een Wzd-arts aanwijst, vraagt de zorgaanbieder hierover advies aan de cliëntenraad, bedoeld in artikel 3 van de Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen 2018. De artikelen 7, vijfde en zesde lid, en 6, eerste lid, eerste volzin, van de Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen 2018 zijn van toepassing.

Artikel 20

De Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 2:2, derde lid, komt als volgt te luiden:

2. Voordat de zorgaanbieder het beleidsplan vaststelt, vraagt de zorgaanbieder hierover advies aan de cliëntenraad, bedoeld in artikel 3 van de Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen 2018. De artikelen 7, vijfde en zesde lid, en 6, eerste lid, eerste volzin, van de Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen 2018 zijn van toepassing.

B

Artikel 2:3, eerste lid, komt als volgt te luiden:

1. Voordat de zorgaanbieder de geneesheerdirecteur aanwijst, vraagt de zorgaanbieder hierover advies aan de cliëntenraad, bedoeld in artikel 3 van de Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen 2018. De artikelen 7, vijfde en zesde lid, en 6, eerste lid, eerste volzin, van de Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen 2018 zijn van toepassing.

Artikel 21

Indien het bij koninklijke boodschap van 4 juni 2010 ingediende voorstel van wet houdende Regels voor het kunnen verlenen van verplichte zorg aan een persoon met een psychische stoornis (Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg; Kamerstukken II 2009/10, 32 399, nrs. 1–3 e.v.) tot wet is of wordt verheven en de artikelen 2:2 en 2:3 van die wet later in werking treden dan, onderscheidenlijk op dezelfde datum in werking treden als deze wet, worden de artikelen 2:2 en 2:3 van die wet als volgt gewijzigd:

A

Artikel 2:2, derde lid, komt als volgt te luiden:

2. Voordat de zorgaanbieder het beleidsplan vaststelt, vraagt de zorgaanbieder hierover advies aan de cliëntenraad, bedoeld in artikel 3 van de Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen 2018. De artikelen 7, vijfde en zesde lid, en 6, eerste lid, eerste volzin, van de Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen 2018 zijn van toepassing.

B

Artikel 2:3, eerste lid, komt als volgt te luiden:

1. Voordat de zorgaanbieder de geneesheerdirecteur aanwijst, vraagt de zorgaanbieder hierover advies aan de cliëntenraad, bedoeld in artikel 3 van de Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen 2018. De artikelen 7, vijfde en zesde lid, en 6, eerste lid, eerste volzin, van de Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen 2018 zijn van toepassing.

Artikel 22

Artikel 5, eerste lid, onderdeel d, van de Wet toetreding zorgaanbieders komt als volgt te luiden:

- d. de bij artikel 3, eerste lid, van de Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen 2018 gestelde eis.

Artikel 23

Indien het bij koninklijke boodschap van 4 september 2017 ingediende voorstel van wet houdende Regels in verband met de uitbreiding van het toezicht op nieuwe zorgaanbieders (Wet toetreding zorgaanbieders; Kamerstukken II 2016/17, 34 767, nrs. 1–3 e.v.) tot wet is of wordt verheven en artikel 5, eerste lid, onderdeel d, van die wet later in werking treedt dan, onderscheidenlijk op dezelfde datum in werking treedt als deze wet, komt artikel 5, eerste lid, onderdeel d, van die wet als volgt te luiden:

- d. de bij artikel 3, eerste lid, van de Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen 2018 gestelde eis.

Hoofdstuk VI. Overgangs- en slotbepalingen

Artikel 24

De Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen wordt ingetrokken.

Artikel 25

1. De voor het tijdstip van inwerkingtreding van deze wet aangevangen procedures inzake de naleving van de Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen zoals die wet luidde tot het tijdstip van inwerkingtreding van deze wet, worden afgewikkeld overeenkomstig artikel 10 van die wet.
2. Een instelling die betrokken is bij een procedure als bedoeld in het eerste lid en op grond van deze wet niet verplicht is tot het instellen of aanwijzen van een commissie van vertrouwenslieden, houdt een op grond van artikel 10 van de Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen ingestelde commissie of aanwijzing in stand zolang dat nodig is voor de toepassing van het eerste lid.
3. Een cliëntenraad die op grond van artikel 2 van de Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen is ingesteld voor of op de dag, voorafgaand aan het tijdstip van inwerkingtreding van deze wet, wordt aangemerkt als een cliëntenraad die is ingesteld op grond van artikel 3, eerste lid.
4. Een instelling als bedoeld in artikel 3, eerste lid, of artikel 4, tweede lid, die op grond van artikel 2 van de Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen reeds een medezeggenschapsregeling heeft vastgesteld, stelt binnen zes maanden na het tijdstip van inwerkingtreding van deze wet een medezeggenschapsregeling vast die voldoet aan de in deze wet gestelde eisen. Tot het tijdstip waarop

1. een zodanige regeling is vastgesteld, doch ten hoogste totdat de in de eerste volzin bedoelde zes maanden zijn verstreken, wordt een regeling die is vastgesteld op grond van artikel 2 van de Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen aangemerkt als een medezeggenschapsregeling die voldoet aan de eisen van artikel 3.

Artikel 26

1. De voor het tijdstip van inwerkingtreding van deze wet aangevangen procedures inzake de naleving van de Jeugdwet zoals die wet luidde tot het tijdstip van inwerkingtreding van artikel 16 van deze wet, worden afgewikkeld overeenkomstig artikel 4.2.11 van die wet zoals die wet luidde tot het tijdstip van inwerkingtreding van artikel 16 van deze wet.
2. Een jeugdhulpaanbieder, gecertificeerde instelling of pleegzorgaanbieder die betrokken is bij een procedure als bedoeld in het eerste lid en op grond van de Jeugdwet zoals deze luidt na inwerkingtreding van artikel 16 van deze wet niet verplicht is tot het instellen of aanwijzen van een commissie van vertrouwenslieden, houdt een op grond van artikel 4.2.11 of de artikelen 4.2.12 juncto 4.2.11 van de Jeugdwet, zoals deze artikelen luiden voor de inwerkingtreding van artikel 16 van deze wet, ingestelde commissie of aanwijzing in stand zolang dat nodig is voor de toepassing van het eerste lid.
3. Een cliënten- of pleegouderraad die op grond van paragraaf 4.2.b van de Jeugdwet is ingesteld voor of op de dag, voorafgaand aan het tijdstip van inwerkingtreding van artikel 16 van deze wet, wordt aangemerkt als een cliënten- respectievelijk pleegouderraad die is ingesteld op grond van artikel 4.2.4 respectievelijk 4.2.5 van de Jeugdwet.
4. Een jeugdhulpaanbieder, gecertificeerde instelling of pleegzorgaanbieder die voor de inwerkingtreding van artikel 16 van deze wet reeds een medezeggenschapsregeling heeft vastgesteld, stelt binnen zes maanden na het tijdstip van inwerkingtreding van dat artikel een medezeggenschapsregeling vast die voldoet aan de krachtens de artikelen 4.2.4 of 4.2.5 van de Jeugdwet gestelde eisen. Tot het tijdstip waarop een zodanige regeling is vastgesteld, doch ten hoogste totdat de in de eerste volzin bedoelde zes maanden zijn verstreken, wordt een regeling die is vastgesteld voor de inwerkingtreding van artikel 16 van deze wet aangemerkt als een medezeggenschapsregeling die voldoet aan de krachtens de artikelen 4.2.4 of 4.2.5 van de Jeugdwet gestelde eisen.

Artikel 27

Onze Minister voor Medische Zorg zendt binnen vijf jaar na de inwerkingtreding van deze wet aan de Staten-Generaal een verslag over de doeltreffendheid en de effecten van deze wet in de praktijk.

Artikel 28

De artikelen van deze wet treden in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip, dat voor de verschillende artikelen of onderdelen daarvan verschillend kan worden vastgesteld.

Artikel 29

Deze wet wordt aangehaald als: Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen 2018.

Lasten en bevelen dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat alle ministeries, autoriteiten, colleges en ambtenaren die zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister voor Medische Zorg,

De Minister voor Rechtsbescherming,

***“Op basis van zijn visie,
doel, rollen en positie
bepaalt een cliëntenraad
wat hem te doen staat.”***

**„Op basis van zijn visie,
doel, rollen en positie
bepaalt een cliëntentraad
wat hem te doen staat.“**